

Előfizetési árak:

Égész évre 12 fr.
Félévre 6
Negyedévre 3
Egy hóra 1
Egyes szám 4 kr.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer Pál könyvnyom-
dája Nagybecskerek, Uri-
utca 276. sz., hová az
előfizetések és a lap szét-
küldésére vonatkozó felzár-
amlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Ferencz-József-tér,
Bauer-féle ház
Hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény
intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogad-
tatnak el. Azonkívül az
összes hirdetési irodákban.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A délmagyarországi szini szövet- kezet.

Nagybecskerek, július 2.

Akárhogy is tagadjuk: irodalom és művészet nálunk a Délvidéken nagyon is hátra van, ami annál elszomorítóbb, mert a tejjel-mézzel folyó „banátban” kellene hogy akadjanak gazdag meczenások, akár a legfelsőbb akár a polgári rétegekből, kik az emberiség nemes ideáljaira idejüket és pénzüket áldozzák.

A tapasztalat bizonyítja, hogy nem akadtak. Mostohái a mi társadalmunknak még ma is az irodalom és a művészet. Az utóbbi alatt egyelőre csak a színészetet érthetjük, mert arról ugyan senki sem tud, hogy a művészetek többi ágai a mi vidékünkön valakit nyugtalanítanak.

Nem szemrehányásként említettük fel ezt, hanem azért, mert oda akarunk törekedni, hogy ez elszomorító és szegyenletes állapot véget érjen, mert azt akarjuk, hogy a magyar irodalomnak és művészetnek a Délvidéken is otthona legyen s e gazdag vidék ragyogó példányképe legyen az ország többi részének, melyeket a természet nem áldott meg úgy mint bennünket.

Arról akarunk ezuttal szólni: hogyan kellene e vidéken a magyar színészetnek otthont teremteni. Mert mi türes tagadás benne, még nincs. Mi legalább

nem tartjuk azt rendes és egészséges állapotnak, hogy őszi és téli idényben, mikor az emberek legszivesebben mennek a színházba, egy német trupp vergődésével vagyunk kénytelenek beérni, vagy a volkssängerek ékes művészetében gyönyörködhetünk s ha az sincs, akkor cigányt hallgathatunk és esetleg a kártyaasztal mellett tölthetjük a hosszú téli estét, ha már mutatni akarunk. Mikor aztán kiragygog a tavaszi nap első sugara, akkor eljönnek a nagyobb városokból: Arad, Szabadka, Temesvár stb. a magyar színészek s tudvalevő dolog, mily nehezen megy akkor a bérlet, mert a közönség inkább a szabadban tölti az estéjét, semhogy a színházban üljön. Egyszóval akkor már nem rendelkezik a közönség azzal a kedvvel és fogékonysággal, melylyel a magyar színészetet a téli idényben fogadná.

E sorok írója tavaly Nagybecskerek városa költségvetésének tárgyalása alkalmából felvetette egy délmagyarországi szini szövetkezet eszméjét. Az eszme kivételére nézve azonban nem tettek lépések s így ismét elaludt a terv, míg azt néhány hét előtt Jakabffy, Krassó Szörény vármegye főispánja ismét szőnyegre hozta.

Nem akarjuk az eszmét magunknak reklamálni, mert a Délvidék kulturá-

jára nézve igen közömbös: hogy Lugoson vagy Nagybecskereken teremtik-e meg a délmagyarországi szini szövetkezetet. Csak lássuk! Mert ha azt akarjuk, hogy már az idén váljék testté az ige, akkor tovább kéntünk nem szabad. Ha ősszel magyar színházba akarunk járni, akkor nem halaszthatják tovább a döntő lépéseket.

De hát azzal sem jöttek még tisztába Délmagyarország városai, mit is akar tulajdonképen az említett szövetkezet. Nézetünk szerint e szövetség tagjai a következő hat város lenne: Nagyikinda, Nagybecskerek, Versecz, Lugos, Pancsova, Ujvidék.

E városok mindegyikében alakulna egy szini bizottság, mely arról gondoskodnék, hogy egy elsőrendű társulat egy hónapig tisztességesen megélhessen az illető városban. Mindegyik bizottság választ két tagot, kik mielőbb összejönnének egy anketre, hogy a közelebbi módokat megbeszéljék, mert arra sem a vezércikkék, sem a memorandumok, sem a hazafias felszólítások nem elegendők. Az ily kérdéseket csakis eszmecsere útján lehet megoldani, s miután máris elkéztünk egy kissé, tehát mielőbb.

Szükséges volna tehát, hogy a fentemlített hat város, amennyiben az eszmét pártolja, mielőbb elküldje telj-

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

H a z a t é r t .

A szép Gerendiné levelet kapott. Ez volt benne:

„Drágaságom!

Jer mielőbb, mert ölelő karokkal vár a ki téged nagyon szeret — a te urad — Domokos.”

A szép Gerendiné halvány arca még halványabbá változott a levél olvasása után — izgatottan gyűri össze a papírt s eldobja messze. Fekete fűrtös fejét az asztalra hajva, mormogja fogai közt: szegény ember.

Csak szegény ember! Miért szegény? Astán mintha a távolevőhöz beszélné, utatog fogai között:

— Ne szeress, ne szeress! Miért is szeretnél? Hiszen nem én vagyok a legszebb leány, van nálam szebb is. Jó sem vagyok, jobb nálam a kő is. Szegény ember.

Anyja, egy öreg anyóka, ki egy pillanatban sirni és nevetni is tud, a mint éppen akar, odamegy a szegletbe, fölveszi az eldobott levelet s visszamenve az ablakhoz, jól a világosság elé tartva olvasni kezdi a nagy kerek betűket s folyton mormogja magában, roppant meghatóttan: milyen szép, milyen szép?

Mikor végig betűzte egész az aláírásig, akkor mintegy vezényszóra hullani kezd a könyve a papírra s oda-oda pislogat leányára s bosszankodik, hogy az még se akarja észrevenni az ő banátát? Végre elérte célját, a leánya, nem is szánalomból, hanem mert már unni kezdi a keserves zokogást, odafordul hozzá s nagy szeméit csodálkozva függeszti rá.

— Most miért sirsz anyó?

Az öreg asszony nem bir könyeivel, most úgy akarja, hogy sokáig folyjon s válaszkép mormogja tördelve a szót: Milyen jó ember! Milyen áldott jó ember!

A szép asszony kedvetlenül elfordítja az arcát s nem is ügyel többet rá.

— Bolondság! Asszony kell neki s én vagyok a híres felesége, hasa akar csalogatni. Nem megyek.

Daczosan integet szép arcával s fölhozogtatja vállait. Nem megyen. Az anyja pedig csak mormogja:

— Milyen jó ember! Milyen áldott jó ember!

Jó ember is volt Gerendi Domokos. S ha nem lett volna már deres a szakálla s nem huzódott volna végig becsületes barna arcán egy pár redő s ha nem lett volna olyan átkozottul becsületes, a mi még szaporítja az éveket, akkor talán nemcsak

szánni tudta volna Kerekes Eszter. Milyen volt az a más! Hogy csillogott a fekete szeme, hogy esküdött a szája s hogy hazudott a szíve. Szebb volt, mint az ábránd. Ábránd! Ábránd! Ez a becsületes ember miért nem hagyta a gyalázatába, miért tolja föl rémnek azt a becsületes arcát s az a siró asszony miért állt közöttük, miért lágyította meg a sirásával, miért nem ütötte inkább, akkor talán ellenállott volna.

Rég volt — gondolkozzunk másról.

Nem lehet. Kerekes Eszternek erről kell gondolkozni mindig. Talán ezzel verte meg az Isten.

A levél kihullott az anyóka kezéből s ő lehajtva fejét, elaludt a lánán.

Az a levél! A szép Gerendiné még egyszer elolvassa figyelemmel végig s megint csak azzal végzi — szegény ember!

Majd megkísérti haragudni rá, mert joga van hozzá. Ha ő nem jött volna, akadt volna más, a ki férfi lett volna, nem pedig egy bábu. Fehér arcát elfutja a pir s indulatosan toppant lábával. Anyja fölrezen a zajra s vörösre dörzsöli szeméit, hogy erőt vegyen rossz természetén.

Hja, az idő, az idő!

Odamegy leányához, előveszi azt a mosolygását, a mit csak ilyen különös alka-

hatalmu delegátusait. Hadd halljuk, hogy érdemel-e a Délvidék annyi megpróbáltatás után, melyet a legkülömbözőbb nyelvű színésztruppoktól eltűrt, egy jó magyar társulatot. S ha meg tud egyezni a hat város, ha belátják, hogy az erő az egyesülésben fekszik, akkor ősszel színházainkba végre valahára a magyar geniusz fogja bevonulását tartani, a magyar hazáé és a kultúra dicsőségére, a hazafiak igaz örömére.

Halljuk mit szól hozzá: Kikinda, Versecz, Lugos, Paucsova és Ujvidék.

A pénzügyminiszter aranykészlétei. Bécsi lapok jelentették, hogy Wekerle pénzügyminiszter a külföldön kamatozásra elhelyezett aranykészlétek körülbelül harmadrészét — állítólag 12-14 millió forint — felmondja. E hírrel szemben a „M. U.” közli, hogy a pénzügyminiszter a külföldi alacsony kamatláb miatt tényleg felmond bizonyos összegeket, főleg ama helyeken, melyek aranyukat ez idő szerint megfelelően nem is kamatoztathatják, de a felmondásra kerülő összeg korántsem teszi az elhelyezett aranykészlét egyharmadát.

Az állami tisztviselők helyzetének javítása. Az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek javítására vonatkozó munkát a pénzügyminiszteriumban most van folyamatban, úgy hogy az a külföldi, a mi a mostani illetmények és a benyújtott törvényjavaslat szerint tervezett magasabb javadalmazások között mutatkozik, az állami költségvetésnek a főrendiházban történendő letárgyalása után, illetve a költségvetési törvény életbelépte idején az illető miniszterek által folyóvá lesz tehető. Minden tisztviselő, a kit a törvényjavaslat szerint akár fizetésemelés, akár fokozatos előléptetés folytán, vagy pedig lakpénz című többlet illetve meg, ezt a többletet, mint értesülünk, a mai ranghelye alapján — ideiglenes pótlék címén kapja meg, mely pótlék, nehogy havonkénti összegekkel az elszámolás megnehezíthessék, egy összegben lesz kiutalványozva s az illetők által legkésőbb október 1-én felvehető. Abban az esetben, ha a kormány rendelkezésére bocsátott hitel, a jutalmak és segélyek címén költségeit

lomra szokott föntartani, térdére ülteti, czirogatja a kipirult arcát s igyekszik a komorságot lecsókolni róla.

— No galambkám, ugy-e, ugy-e? Szép levél! Aztán nem vetted észre, hogy sirt, mikor irta. Nedves volt a papiros. Ugy bizony nedves, sirt a szegény ember. Nagyon vár — úgy írja — ugy-e, úgy írja? Eszter hajlithatlan akart maradni.

— Hadd várjon!

— No no galambkám, ne káromold azt a becsületes embert. Menj vissza hozzá, úgy vár mint a Messiást — menj vissza édes!

— Nem megyek! — Eltaszította az öreg asszony kezét.

— Ne dédelgessen engem, nem vagyok én gyermek. Hagyjon az utamra.

— Rossz az ut galambkám, sok rajta a göröngy, meg a sár.

— Ne bánja!

Leszakította magáról a karokat, melyek átfonva tartották derekát s öltözködni kezdett. Vasárnapi ruhával cserélte föl a kopott köznapi, ünnepi kalapot tett föl a fejére s indulni akart. Az öreg asszony csak nézte a készületet, s most akármit is akart, nem tudott sirni.

— És aztán gondoldj reám, az édes anyádra. Mi lenne belőlem? Az én vén

komp?

ségvetésegengedélyezett összegekkel együtt, e pótlékok fedezésére elegendő nem lenne, a magasabb tisztviselők fizetéseinek és lakpénzeinek fog a javítás korlátoztatni, s az ekként elérendő megtakarítás az alsóbb rendűek teljes kielégítésére fordíthatni.

HIREK.

— **Regatta.** Ma telt le az utolsó nevezési hatánap a jövő szombaton tartandó szegedi regattaversenyre. A nevezések ma délelőtt bontattak ki bizottságilag s a következők ép oly érdekes mint örvendetes eredményt mutatják:

Első nap.

I. Skiff vándordijra:

1. Szegedi csónakázó-egylet. Hajó névtelen. Evezős Gál Endre.
2. Torontáli hajós-egylet. Hajó: Saczi. Evezős. Kanizsay Albert.
3. Temesvári csónakázó-egylet. Hajó: Fura. Evezős: Schoor Lajos.

II Kettős páros-evezős. Tiszteletdíj: 1. Neptun-egylet. Hajó: Hableány Evezősök: Mészáros Ferencz, Perger Ignác. Kormányos: Hauser Adorján. Pótevezős: Perger Ferencz.

2. Temesvári csónakázó-egylet. Hajó neve: Emke. Evezősök: Hilt Lajos, ifj. Králik László, pótevezős Schoor Lajos, kormányos Kovács Aladár.

3. Szegedi csónakázó-egylet. Hajó neve: Nelly. Evezősök: Harris György, Madár Imre. Kormányos: Schmidt István.

III. Négyevezős-verseny. Szövetségi vándordij Neveztek: 1. Torontáli egylet. Hajó neve: Szeréna. Evezősök: 1. Reitter Oszkár.

2. Magyar Károly.

3. Zsiros Imre.

4. Szőlőssy Kálmán.

Kormányos: Knab Ádám.

2. Temesvári egylet. Hajó: „Pogány.” Evezősök: Krsztics Iván, Schorr Lajos, Gáspár János, Réti László.

Pótevezős illetve kormányos: Hilt Lajos és ifj. Králik László

3. Szegedi egylet. (Védő.) Hajó: Katicza. Evezősök: 1. Ujj József.

2. Csonka Ferencz.

3. Magyar Endre

4. Pálffy Viktor

Kormányos: Gáspár György.

IV. Skiff-verseny. (Juniorok.) Torontál-egylet. Hajó: Gizi. Evezős Knab Ádám.

2. Temesvári egylet. Hajó: Mokány. Evezős: ifj. Mencer Rezső.

3. Szegedi egylet. Hajó: Tiszavirág Evezős: Meák Gyula.

V. Négyevezős-verseny. (Hölgyek díja.) Neptun-egylet. Hajó: Maros.

Evezősök: Dietzl Gusztáv.

Nessy Ernő.

Adám Károly.

Porteleky László dr.

Kormányos: Kleiner Gyula.

Pótevezősök: Perger Ferencz és Ignác.

2. Szegedi egylet. Hajó: Katicza.

Evezősök: 1. Ujj József.

2. Csonka Ferencz.

3. Magyar Endre

4. Pálffy Viktor.

Kormányos: Gáspár György.

Pótevezős: Ujj Béla és Löwinger Antal.

3. Torontál-egylet. Hajó: Szeréna.

Evezősök: 1. Reitter Oszkár.

2. Magyar Károly.

3. Zsiros Imre

4. Szőlőssy Kálmán

Pótevezős és kormányos: Knab Ádám.

Második nap.

I. Skiffverseny (Tiszteletdíj).

1. Torontálegylet, Hajó: „Saczi”. Evezős: Kanizsai Bertalan.
2. Szegedi-egylet. Hajó névtelen. Evezős: Gál Endre.
3. Neptun-egylet. Hajó: „Spurt”. Evezős: Perger Ignác

II. Kétevezős verseny.

1. Torontál-egylet. Hajó: Grethe. Evezősök: Antalffy, Csöpönyi. Pótevezős: Lovassy. Kormányos: Kalotaszegi.
2. Szegedi-egylet. Hajó névtelen. Evezősök: Magyar Endre, Pálffy Viktor. Kormányos: Madár Imre.

III. Négyevezős verseny.

1. Torontál-egylet. Hajó: „Szeréna.”

Evezősök: 1. Knab Ádám (jun.)

2. Zsiros Imre (sen.)

3. Magyar Károly (jun.)

4. Szőlőssy Kálmán (sen.)

Kormányos: Reitter Oszkár.

2. Szegedi-egylet. Hajó neve: „Katicza.”

Evezősök: 1. Faragó Odön (jun.)

2. Löwinger Antal (jun.)

3. Magyar Endre.

4. Pálffy Viktor.

Kormányos: Gáspár György.

3. Temesvári-egylet. Hajó: „Aladár.”

Evezősök: Krsztics Iván.

Müller Károly,

Jeszenszky Frigyes,

Panajott Ignác,

Pótevezős és kormányos: Schoor Lajos és ifj. Mencer Rezső.

IV. Kettős páros evezős verseny.

Tiszai vándordij. Neveztek: 1. Neptun-egylet. Hajó: „Hableány”.

Evezősök: Mészáros Ferencz.

Perger Ignác.

Kormányos: Kleiner Gyula. Pótevezős: Perger Ferencz.

2. Temesvári egylet. Hajó: „Miklós”.

Evezősök: Schoor Lajos.

Ifj. Králik László.

Pótevezős: Hilt Lajos. Kormányos: Kohányi Viktor.

3. Temesvári egylet. Hajó: Emke.

Evezősök: Schoor Lajos.

Gáspár János.

Pótevezős és kormányos: ifj. Mencer Rezső.

— **Jegyzői választások.** Dobriczáról írják, hogy június 25 én ment végbe Dobricza községében a jegyző- és segédjegyzői vá-

— Nincs.

— Hol van?

— Hol fut az már? Viszi a víz.

Milyen jó asszony akar lenni Kerekos Eszter, hogy felfogadta megbecsülni az urát, visszamenni hozzá s nem hagyni el többé s mellette elfeledni a csalatkozását, ápolni azt a sánta nyomorék gyereket, lenni szolgálójuk, csak azért, hogy ne az uton haljon meg az anyja. Nincs, nincs menekvés! Kerekos Eszter nem lehet már becsületes asszony, nem engedi a víz, nem viszi át az urához. Leül a révész mellé egy másik köre s bámulja azt a rut piszkos vizet s megrezzen, amint egy nagyobb hullám hozzá csapja tajtékját a marthoz. Czudar víz! A komp vonó kötele két erős árbóczhoz van erősítve, a víz körülöleli az árbóczot s rázza erősen, úgy hogy rezeg és szól az erősen megfeszített kötél mint egy megpendített hur. Az árbócz törzséhez vékonyka kötéllel egy csolnak van kötve, azt lökdösi a hullám ide-oda s nagyot koppan egy kö, mikor hozzá ütődik a nehéz fa rendes időközökben, mint egy óriás óra ketyegése. Primitív falusi jószág, de szükségből talán használható. Rámutat a csolnakra s oda fordul a révészhez.

— Hát ez?

A révész fejét rázza s azt feleli, hogy

— Hát ez?

A révész fejét rázza s azt feleli, hogy

— Hát ez?

A révész fejét rázza s azt feleli, hogy

lasztás, mely napon ünnepélyes látványt nyújtott községünk annyiból, mert a környékbeli összes intelligencia résztvett. A midőn 9 órakor megjelenén a járásunk lakossága által szeretetben részesülő járási főszolgabíró Popovich György nyomban megkezdte a választást. Személyesen üdvözlőlvén a jelenlevőket, felolvasta az összes pályázók neveit, számszerint 11, és miután valamennyien kellőleg beigazolták kvalifikációikat, valamennyit jelölésbe hozta, mire a szavazás megkezdvén s Jankovics Dusan 33 szavazattal 2 szavazat ellenében általános lelkesedés mellett választott meg községi jegyzővé, segédjegyzővé pedig Kaszapinovic Dusan közfelkiállással választott meg. Junius hó 28-án mint említettük Kis-Margitán is megejtetett a jegyzői választás, mely alkalommal Turinszki Milivoj 20 szavazattal 4 ellenében választott meg községi jegyzővé.

— **Királyi elismerés.** Ő Felsége a király a nagybecskereki hitelbank és hitelegyletnek abból az alkalomból, hogy a helybeli állami polgári iskola szegénysorsu növendékeinek segélyezésére külön-külön 25 frtot adományoztak, elismerő köszönetét nyilvánította.

— **Elsüllyedt hajó.** Ó Telek község határában elsüllyedt egy teherhajó a Begán. A hajón 1600 mm. tengeri rakomány volt, mely Klein Gyula gabonakereskedő tulajdonát képezte. Klein jelentékeny kárt szenved, mert a tengeri nem volt biztosítva és a nedvesség teljesen használhatatlanná tette azt.

— **Jubiláló plébánosok.** A csanádi egyházmegye klérusának négy érdemes tagja üli meg július 19 én áldozárrá felszentelésüknek negyedszázados évfordulóját: Gross József dr. lippai apátplébános, Bauer György temesvári zárdabeli gyónató atya, Schaffer Ferencz sándorházi és Sárossy József perlaszi plébános.

— **Uj szivarkákat gyártanak most a temesvári m. kir. dohánygyárban.** „Kalifa“ a neve az új szivarkának, mely kisebb a „szultán“ szivarkáknál és finomabb török dohányok keverékét fogja tartalmazni. Az új szivarka aligha kerül forgalomba újév előtt.

az isten nem szereti, ha tréfát üznek vele s a Tisza pedig dühös.

Az asszony nagyon ragaszkodik ez egyetlen mentő eszméhez s oda nyomja erszényét az öreg kezébe. Az pár perczig latolgatni látszik a kapott pénst. Ha mind réz, még ugy is elég, de találkosik közte esüst is.

— **Menjünk.**

Eloldja a csolnakfélét s megindulnak az árban. A Tisza haragszik. Az öreg görcösen tartja a kötelet s alig bir egy-egy lökést adni a járműnek s félve tekintget az ingó oszlop felé s mormogja magában szinte imádkozva: csak a tulsó partig!

A Tisza haragszik. Az oszlop már alig áll, csak a tövénél tartja egy kis laza, porondos föld, annak mindjárt vége.

— **Csak a tulsó partig!**

Egy nagyobb hullám neki veti a hátát az oszlopnak s az a nagy loccsanással suhan a visbe. A vén ember reszkető erőtlén kezével még jobban szoritja a kötelet, a vis tova ragadja s egyedül marad a víz közepén, sodorva az ártól a csolnak.

A szép Gerendyné kétségbeesetten néz szét, a sajkát örült gyorsasággal ragadja magával az ár, egyszer csak megbillen s a szép asszony iszonyu sikoltással elmerül a savaos, szürke vízben.

A Tisza haragszik. Thury Zoltán.

— **Milyen jeggyel utazik a malacz?** A nagyikinda-nagybecskereki vonal egy állomásán az egyik utazó egy egész és egy fél jegyet vált. Beszállás előtt felnyalából egy malacot s indul vele a kupé felé. A kalauz látva a malacot, visszautasítja a a beszállót, de ez csak beugrik a kocsiba s elővéve jegyeit kijelenti, hogy itt az ő s a malacz jegye. A fél jegyet tehát utitársának vette.

— **Az 1848—49-iki ereklyéknek a fővárosi vigadóban látható muzeuma megszerelte Gábor Áronnak összes megmaradt ereklyéit, Turóczi Mózeshez irt rendkívül érdekes leveleit, továbbá a könyvet, a melyből Gábor Áron az ágyúöntést tanulmányozta, e könyvnek igen sok lapjain olvashatók Gábor Áronnak ironnal irt jegyzetei. A kézdi-vásárhelyi ágyúöntő és felszerelő gyárműhely képe most készül a leghivebb leírások és rajzok nyomán. E festményen láthatók Gábor Áron és Turóczi Mózes munkálkodása az ágyugyárműhely nagyszámú munkásai közt. A kép igen nagy és szép. Az 1848—49 iki honvédek emléklapjából eddig már igen sok példányt rendeltek meg nemcsak a még élő honvédek, hanem olyan családok is, a kiknek valamelyik rokon tagja részt vett a dicső szabadságharcban. Az illető 1848—49 iki honvéd neve és rangja az emléklapon a Hungária által megkoszorozott keretben arany betűkkel lesz leírva. A névtől jobbra a szabadságharc nagyjai Damjanich, Perczel, Batthyány, Petőfi, Klapka stb., továbbá a különféle honvédsapatok és öltözetek gyönyörű színnyomatban láthatók. Ez emléklap diszpeldánya 2 frt, olcsóbb példánya 1 frt A kép jövedelme a fővárosi vigadóban látható 1848—49 iki magán ereklye gyűjtemény gyarapítására lesz fordítva.**

— **Baj.** Egy orvos fut végig a képéből kikelve a rendőri folyosón. Dühös retentelen. Elfogatik:

- Hová?
- Szaladok a városi főorvoshoz!
- Miért?
- Panasgom van.
- Micsoda?
- Dühöng az egészség...

— **Gyermekeinek gyilkosa.** Szakálházáról távirják lapunknak: Kazinczy Ferencz szakálhási vasuti pályáőr, tegnap le akarván löni veszett kutyáját, a válságos pillanatban megbotlott és a golyó viruló szépségű 16 éves Mari leányát találta szíven, úgy hogy az szörnyet halt. A golyó a leány testén keresztül furódott és a másik leány testébe hatolt, a ki most szintén a halál révén van.

— **Merénylet magyar nők ellen.** Zág-rábból telegrafálják: Egy idevaló egyetemi hallgató nyilt utcán inzultált több hölgyet s bestiáknak nevezte őket, mert magyarul beszéltek. Miler főhadnagy, a megsértett hölgyek egyikének testvére. provokálta a férfi voltáról megfélekedett utonállót, ez azonban azt felelte neki, hogy ő se lovagias elégtételt nem ad, se bocsánatot nem kér, tessék a törvényszékhez fordulni. A főhadnagy erre felpofozta a diákot.

— **Jelenet a vizsgálaton.** Kis leányok elemi iskolájában folyik a vizsgálat. A terem tele van csinosan öltözött gyermekekkel, mamákkal, az asztal tele van virágokkal s a tanító ur mellett ül egy fekete kabátos, gondosan borotvált, ünnepélyes bácsi a ki a feleletekre helybenhagyólag bizcegett, s a tanítóval udvaroltat magának. Ez az előkelő nagy ur az iskolaszéki tag, a kit polgártársaink bizalma helyezett e kiváló polczre. A vizsgálat folyik, a tanító kihívja felelni Kulcsár Mariskát. Az iskolaszéki tag ur fölegyenesedik és köszörüli a torkát. Mély csönd lesz, általános várakozás.

Iskolaszéki tag. Kis leányom, mondj nekem egy kártékony háziállatot.

Kis leány (hallgat, gondolkozik.)

Isk. tag. No bátran, ne félj!
Kis leány (orrát piszkálja, piros által-kötőjét tepi.)

Isk. tag. Nézz ide! (Kezével mutatja, hogy az illető állat ugrál) Na, na!

Kis leány (derülten.) Kutya!

Isk. tag. Közel jársz hozzá. Na, na!

Kis leány (sir.)

Isk. tag (kegyesen.) No hát megmondom bolha, kis lányom, bolha!

Általános szenzáció, derűtség, vegyítve egy kis szégyenkezéssel. A bámuló tanító meg azon töri a fejét, hogy miért járt közel a kis leány a bolhához, mikor kutyát mondott? Talán mert minden kutyában bolha van?

— **Külső használatra.** Testrészek fájdalmai, csuzos és köszvényes bajok és mindennemű gyuladások a „Moll-féle francia borszesz“-szel gyógyíttatnak biztos sikerrel Egy üveg ára 90 kr. Szétküldés naponként utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és k. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszer-tárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával. 4

Táviratok.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése július hó 2 án.)

Budapest, július 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőházi mai ülésén folytatták az italmérisi törvényjavaslat tárgyalását. Szalay Károly, Hegedüs Sándor előadó, Horánszky, végül pedig Wekerle pénzügyminiszter beszélt; utóbbi többek felszólalására kijelentette, hogy ősszel törvényjavaslatot nyújt be a műbor eltiltására nézve. Addig azonban megadótatja, de adórestitucziót nem ad. Szavazásnál a többség a javaslatot általánosságban elfogadta.

Az osztrák valutaügyi mizeriák.

Bécs, július 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) O Felsége a király Taaffe osztrák miniszterelnököt tegnap kihallgatáson fogadta a valutaügyben. Erre minisztertanács következett.

A pápa nyilatkozata.

Budapest, július 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A párisi „Figaro“ a pápa levelét közli, melyet a grenoblei püspökhöz intézett június 22-iki kelettel: A pápa megrózza azon katolikusok eljárását, kik, ama ürügy alatt, hogy politikáról van szó, makacsul viselkednek az egyház fejének vezetésével szemben. A pápa teljesen fenntartja valamennyi előbbi rendelkezését és hozzáteszi a következőket: Mi nem akarunk politikát üzni, hanem, ha a politika vallási kérdésekkel van összekötve, a mint jelenleg Franciaországban, ugy a pápa feladata meghatározni az egyházi érdekek megvédésére alkalmas magatartást. A pápa ajánlja ezután, hogy szellemi fegyverekkel küzdjenek és felhív minden becsületes embert, még a nem katolikusokat is, hogy támogassák a kat. egyházat a szakadárak ellen vivott harcában.

Az új francia világkiállítás és a berlini lapok.

Budapest, július 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berlini jelentések szerint az ottani lapok komikusnak tetsző fölháborodással írják a francziák ellen, mert az 1900-iki világkiállítási eszméjével megelőzték őket! Együttal megpendítették, hogy a francziák rendezzék kiállításukat 1896-ban.

Belsov gyilkosainak pöre.

Budapest, július 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szófiából érkezték jelentések szerint ott nagy érdeklődés mellett tárgyalják Belsov gyilkosainak pörét. A haditörvényvényesek tagjai közt olyanok is vannak, kik annak idején Panitzát halálra ítélték. Eddig Popov Konstantin vádlott igen sokat vallott, csak hogy ő maga kimeneküljön.

A kolera.

Budapest, július 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Velenczében, ottani hírek szerint, június 27-én egy hatóságilag konstataált koleraeset volt. A beteg azonban folyógyult. Párisban a kolera-nosztrász lépett föl. Eddig 159 halálesetet konstataáltak. A betegség helyi jellegű.

Oláh-ellenes tüntetések Aradon.

Arad, július 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Tegnap este az Andrássy-uton ismétlődtek a tüntetések az oláhság ellen. A tüntetők száma most jóval nagyobb volt mint első ízben és folyton növekedett. Az impozáns tömeggé verődött csoport ekkor abba a szűk kis utcába vonult, hol az oláh szeminárium épülete van.

Midőn a tüntetők a szeminárium elé érkeztek, az egész épület ablakai nagy sötétben állottak. Pár pillanat múlva azonban fölnyitak az ablakok és a papnövendékek köveket hajítottak az alant álló magyarságra, közbe pedig vaklövészekkel puffogtak ki az ablakokon.

A tüntetők csakhamar visszadobálták a köveket és a szeminárium összes ablakait bevették. E közben óriási erővel abuzogolták a hazaárulókat, kik később a rendőrségre is köveket szórtak az ablakokból és e közben Halász rendőr súlyosan megsebesült. Több hirlapíró életveszélyben forgott, mert főleg őket vették az oláhok célba a kövekkel, dacára annak, hogy csak egyszerű szemlélői voltak a jelenetnek.

Nyáry rendőralapítvány, látva, hogy Halász rendőr súlyosan megsebesült, indulatosan fölkiáltott:

— „Nyomorultak! Ez a hála azért, mert szuronyonnyal kergetjük a népet, hogy életeteket megóvjuk?”

Szathmáry Gyula aradi alispánhoz jelentés érkezett, hogy az oláhok Dévától Borossebesig, de különösen Gurahonczon a falusi tanítóknál és pópáknál titkos gyűléseket tartanak.

Az illető községek magyarsága aggodalmaskodik és támadástól tart.

Közgazdaság.

A budapesti gabnatözsderől.

Budapest, július 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Buzakínálát és vételkedv csekély; forgalom 6000 métermázsa. Valamennyi terményáru változatlanul jegyez.

Határidőüzlet:

Buza őszre 8.03—05.

Tengeri jul.—aug. 4.73—75.

Tengeri aug.—szept. 4.87—89.

Zab tavaszra 5.36—38.

Zab őszre 5.35—37.

Káp-repcze 11.50—60.

REGÉNY-CSARNOK.

Rangon alul.

— Elbeszélés. —

Irta: P. Szathmáry Károly.

(5-ik folytatás.)

— A mi társadalmi életünk fölfogásait illeti — mond Elemér gróf — azok alól én régen kiszabadítottam magamat. Sokkal több önérzetem volt már mint növendék ifjunak is, hogyszem az árral tudjak uszni. Ha azt tettem volna, mit rangbeli társaim legtöbbször, hogy keressem az élvezetet és gondtalanul gyakoroljam a sport minden nemét: azóta eluzott volna csekély vagyonom, sőt talán egészségem és önérzetem is. Hála Istennek, e csapástól megóvtam magamat: gazdaságom nemsokára teljesen rendben lesz s bár a lovat és vadászatot, mint férfias mulatságot üres óráimban magam sem vetem meg, annyira sohasem engedtem kedvtelések iránt hajlamomat fölnekedni, hogy az szenvedélylye fajuljon. Ezekből láthatja kisasszony, hogy rangtársaim fölfogásának egyáltalában nem hódolok. Hám körzetem, mint minden emberre, reám is gyakorol hatást, azt nem tagadom; de a mennyire tehetségemben állott itt is ura maradtam helyzetemnek. Családom három nőtagból áll: édes anyámból, ki igaz, gyöngye természetű egy kissé és kivált havan, a ki biztassa, hódol is a rangbeli előítéleteknek, de gyermekeit nagyon szereti és engemet, ki sorsának intőzője is vagyok legkevésbé tudna megbántani. Idősb hűgomban még legerősebben van kifejezve az a rangbeli büszkeség, melyet a kék vér hatásának szoktak tulajdonítani; volnának is olyas hajlamai, melyek könnyen tönkretehetnék volna családunkat, ha a józanság korlátait nem raktuk volna eléjük: ennek dacára azt hiszem, hogy alapjában szive jó és balvéleményét bizonyos dolgokról csak kedvezőtlen társadalmi érintkezéseknek köszönheti. A mi végre kisebb hűgombát Clarisset illeti: ez maga az áldás, kit egyednek csak egyszer kell látnia, hogy megszeressen és biztosítom, hogy rokonszenyők állandó és örökös lesz.

— Egyáltalában nem állott jogomban a gróf urtól ilyen számadást kívánni — mond Matild elpirulva — én csak kételyemet fejeztem ki bizonyos dolgok fölött; ugya mint azt Európában létünk óta tapasztaltam. Én sokkal több tapintatot teszek fel a gróf urtól, sem hogy azt, kit hajlamának bizonyos mértékével megtisztel, kedvezőtlen mendemondáknak tegye ki: de már arról megépen bizonyos vagyok, hogy azt, a kit komoly vonzalmára méltatott, oly családi körbe vezesse, hol esetleg lenézésnek, vagy épen sértéseknek lehetne kitéve — lovagias fölfogásáról és érzelmeiről ítélve, épen nem tudnám elhiinni.

Elemér gróf arcza fölgyulladt s Matild kezét szenvedélyesen megragadva, érzelmetől remegő hangon kérdé:

— Matild! . . . Kosárt jelentenek e szavak?

Erre Matild kisasszony arcza is elgyulladt és jobbjá remegett az Elemér gróféban.

E pillanatban lépett be az öreg Csengey Tivadar s az ifju párt ily felindulásban

látva egymás közelében, kérdőleg tekintett reája.

Elemér gróf érezte a helyzet kellemetlen feszültségét s azért hirtelen az öreg ur elé lépve, megszólalt.

— Uram, engedje meg nekem azt a határtalan bátorságot, hogy ily rövid ismeretség után leánya kezét ünnepélyesen megkérjem.

— Igy rögtönözve? — kérdi csodálkozva az öreg ur, miközben kérdő tekintetét leányára szegezte.

— Azt hiszem — mond Elemér gróf — hogy fellépésemet a körülmények eléggé kimentik. Én a kisasszonytól engedélyt kérttem további látogatásokra, melyet azonban ugy látszik megadni nem igen volt hajlandó. Elismerem kétkedésének némi jogosultságát, mért ismerem azt az általános fölfogást, mely e megtagadásra vezethette. Azt hiszem, sejtelmem nem csal, midőn asszal hízlekdem magamnak, hogy Matild kisasszony rokonszenyvel van irántam. Ezek után azt hiszem, hogy helyesen cselekszem, midőn kezét megkértem, mert ha kedvezőtlen bevédek folyhatnak a felől, hogy házuknál gyakori látogatást teszek mint idegen: sem a kisasszonynak, sem a nagyvilágnak nem lehet kifogása az ellen, ha mint jegyese teszem e látogatásokat.

— Nos uram — mondja az öreg Csengey élénken és vidám hangon, — ez ugyan amerikaiasan van: de épen azért tetszik nekem; és már most csak leányom fejlődését várom, hogy ugyancsak amerikaiasan megrázzam az ön felém nyújtott jobbát.

Matild kisasszony még mindig ott állt a zongoránál; igaz, hogy szóltanul, de lángoló arcza és lesütött szemei elég ékesszólóan beszéltek. Ezek föl is bátorították Elemér gróftól annyira, hogy hozzálépve kezét megragadja és édes atyja elé vezesse.

— Topp! kiáltja vidáman az öreg ur, miközben az ifju párt összeölelte és homlokra csókolá — ásó, kapa válasszon el benneteket.

III.

Elemér boldog volt. Bármiként igyekezett emlékezete lomtarából mindazon alakokat előszedni, a kik valaha érdekelték; azok jó tulajdonai és előnyös oldalai együttvéve sem adták ki az egyszerű természetes Matild erkölcsi és külső előnyeit. Ugy érezte magát, mint az a bányász, ki egyszerű kalapács ütésre egész halmazát látja a nemes ércznek lábai elé omlani; úgy, hogy maga sem képes megmérni szerencseje által nyújtott gazdagságát.

Az ő őszinte, nyílt természete nem is engedte meg, hogy családja előtt sokáig titkolja a nagy örömet, melyet szive érez; úgy, hogy már másnap az ebédnél egy hirtelen fordulattal Matildra vezette át a beszédet és aradozni kezdett annak dicséretében.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.*)

Selyem hamisítvány.

Egészségteljes el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban öszszepödörödik és csakhamar kialszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsiros színű szalonnás lesz és könnyen törik) lassan tovább ég mint hogy rostszállai a festanyagtól telítetten tovább izanak) és sötét-barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak meggörbül. **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, házhoz szállítva, postabér- és vámmentesen az összes küld bárkinék is mintákat akar egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyemszövetből. (30.—49.21)

* Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.
Főmunkatárs: Jurkovic Aladár.

H i r d e t é s e k.

Kazánkő-ellenes vegyület

allandó gőzgépek és kazánok
részére beszerezhető

KREMER FÜLÖP

építőanyag kereskedésében.

Nagybecskerek.

(253-5)

Használati utasítás ingyen.

Műszaki iroda.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy

Bielek Mihály urral,

mint társsal, Nagybecskereken (Ferencz-József tér, Rózsa szálloda II. emelet)

műszaki irodát

nyitottam.

Irodámat a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlva, maradtam

kiváló tisztelettel

Szóllósy Kálmán,

(248-10.10)

okl. mérnök.

4462. tlkvi sz. 1892.

(299-3.1)

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagybecskereki kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Blau testvérek temesvári czég végrehajthatónak, Steiner Mihály végrehajtást szenvedő elleni 224 frt 64 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvényszék kerületében levő Nagybecskerek községi 3596. számú tjkvben 2481. hr. sz. a. felvett 1496. sz. ház 230 □ öl beltelekkel 10247 frt, ugyanott 2482. hr. sz. a. felvett 1497. sz. ház 210 □-öl beltelekkel 4207 forint kikiáltási árban 1892. évi szeptember hó 30-ik napjának d. e. 10 órakor ezen kir. törvényszék tlknyvi helyiségében megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni.

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitűzött birtok szükség esetén a kikiáltási áron alól is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árnak 10% -át vagyis 1024 frt 70 krt és 420 frt 70 krt készpénzben, vagy az 1881:LX. tez. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. igazságügyministeri rendelet 8. §-ában jelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. tez. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék telekkönyvi irattárában és a helybeli városi tanácsnál megtekinthetők.

Kelt Nagybecskereken, a kir. törvényszék tlknyvi hatóságánál 1892. évi május hó 31-ik napján.

Hadzsics, kir. tszéki bíró.

A Vörös Kereszt Egylet „Erzsebet“ kórházanak cognac szállítója.

Gróf Esterházi Géza

saját gyártmányu cognac-ja orvosi tekintélyek által ajánlva felette kellemesen és jól izlik, minőség tekintetében bármelyik francia gyártmánnyal versenyezhet, ára pedig sokkal olcsóbb. (236-5.3)

Különlegesség a * * * * cognac,

mely mindenütt kapható:

Gyár: Angyalföld.

Megrendelések intézendők:

Gróf Esterházy Géza

központi irodájához: Budapest, külső vaczi-ut 23

Csak akkor valódi, ha a sérletlen dugón ez az égetett felírás van: „Gróf Esterházy Géza“.

Szakértői vélemény: A forgalomban levő valódi francia cognacokkal vetekedhetik.

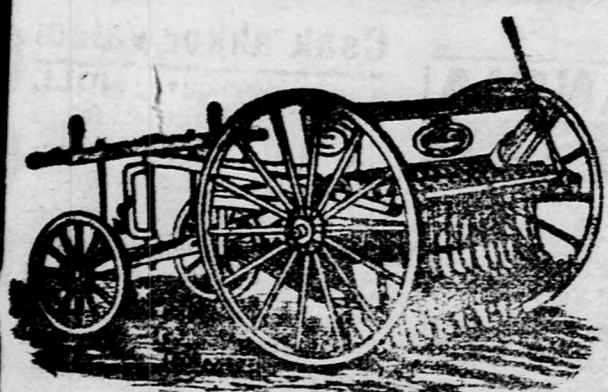
Lipcese, 1892 nagy arany érem.

Schlick-féle vasöntőde és gépgyár részvénytársaság BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI. KERÜLET, KÜLSŐ VÁCZI-UT.

(91-18.8)

Városi iroda és raktár: PODMANICZKY-UTCZA 14. — Fiók-raktár: KEREPESI UT 77.

Gőz- és járgánycséplő-készületek, számos első díjakkal kitüntetett szab. Schlick-féle 2 és 3 vasu ekék, mélyítő- és egytetemes aczél-ekék.

eredeti Schlick- és Vidats-féle egyvasu ekék, talajmivelő eszközök, valamint Schlick-féle szab. „Haladás“ sorbavetőgépek.

Takarmánykészítő gépek, darálók, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kévekötő és marokrakó arató-gépek és fűkaszálo-gépek szállítottó mezeli vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek. — Legjutányosabb árak. — Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

! Pénz!

földekre és házakra
a legolcsóbb kamatok mellett
a legkisebb összegtől a legmagasabbig közvetítjük.
A visszafizetés tetszés és tehetség szerint történhetik.

Pontos és gyors keresztülvezetés felett mindenki meggyőződve lehet és szolgálók minden e szakmába vágó felvilágosítással bérmentve.

Együttal ajánlom magamat mindennemű állami és magánorejegyek, arany és ezüst pénzek, idegen bankjegyek méltányos bevásárlása és eladására, nemkülönbben mindennemű szelvények beváltására. (2-13)

Igervények minden huzásra.

Részletlevelek valamennyi sorsjegyekről.

I. nagybecskereki váltó- és bizományi üzlet

Kadelsburger L.

A. & A. Crompton & Co. limited

Park- & Woodend Mills near Oldham.

A hosszú évek sora óta előnyösen ismert „Extrahard-water-Qualitäten Abram Crompton, Travis Milne Crompton“ fonalgár óva inti vevőit hasonló utánzatok vásárlásától, habár azok teljesen hasonló kiállítással és csomagolással vannak is ellátva és egyuttal

200 (kétszáz) forint

jutalmat fizetnek annak, a ki készítményeik utánzóját olyképen nevezi meg, hogy azt bírólagon felelőségre vonhatják.

Eziranti értesítéseket a következő címek alatt kérünk: (249-13.5)

A. & A. Crompton & Co. limited,
Shaw, near Oldham, Angolország

Leopold Rosenzweig & Söhne,
Bees, I. Gonzagagasse 16
vagy

Dr. Emil Links, udvari- és bir. ügyvéd,
Bees, I. Hohenstaufengasse 2.

Rendkívüli fontos találmány gyengeség ellen!

Férfiaknak!

A cs. és kir. szab. Potentator-ral gyógyulhatnak férfiak rögtön, tartósan és utóbajok nélkül, még oly esetekben is, hol semmi sem használ; még több évi gyengült v. elveszett erő is helyreállíthatik (külsőleg észrevehetetlen, garantizált ártalmatlan, izgalom nélküli, kellemes gyógymód). Híres tanárok elismerő nyilatkozatai, legmelegebb orvosi ajánlások és alaposan kigyógyultak ezernyi hálaíratai érdek nélkül tanácsolják a cs. és kir. szab. Potentator alkalmazását. Maradandó eredmény. A küldés és csomagolás diszkrétionál. Tartalom és származás felismerhetlen. Dr. Altmann Károly, Wien, VII. Mariahilferstrasse Nr. 70. Felvilágosító röpiratok kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek. (35-23.22)

KWIZDA JANOS FERENCZ,
cs. és kir. osztrák és magyar és román kir.
udv. szállító, kórgyógyász
Korneuburg, Bécs mellett.

Évek óta kipróbált, fájdalom-
enyhítő háziszér
köszvény-, csúz-
és idegbán-
talmak-
nál.

KWIZDA-féle KÖSZVÉNY-FLUID

Ára 1/2
palaczk
1 frt.

Ára 1/2
palaczk
60 kr.

Szives-
kedjék a
védőjegyre
figyelni s csakis
Kwizda kö-zsvény-
fluidjét tessék kérni.
Kapható (53III-15.7)
minden gyógyszerárban.

Csúz, köszvény, tagszagatas,
fej-fajás, csipőfájdalom, hátfáj-
dalom stb. ellen legjobb bedörzsölés
a Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller.

Több mint 20 év óta a legtöbb
családban ismeretes mint fájdalom-
enyhítő szer és majdnem minden
gyógyszertárban kapható 40 és 70
krért. Minthogy utánzások léteznek,
ennélfogva mindig határozottan:

„Horgony-Pain-Expeller“
kérendő. (12b-15.13)

2936. kig. szám 1892. (288-3.2)

Pályázati hirdetés.

Billéd községben lemondás folytán
üresedésbe jött irnoki állásra, mely
350 forint készpénzbeli fizetéssel jár
ezennel pályázatot nyitok.

Felhívom pályázókat, hogy eddigi
alkalmazásukat és igazoló kérvényeiket
f. évi július hó 8-ik napjának d. u.
5 óráig hozzám adják be, mert a ké-
sőbb beérkezők figyelembe nem vé-
tetnek. A választás f. évi július hó
9-én d. e. 10 órakor fog Billéd köz-
séghezánál megtartatni.

A német nyelv ismerete megki-
vántatik.

Kelt Csenén, 1892. évi július hó
23 ik napján.

Dr. Dellimanics,
főszolgabíró.

Dr. Lehmann

arczkenőcse

kitünő hatású szer szőplő,
májfoltok és bőrkiüté-
sek ellen.

1 tégely 50 kr.

Dr. Lehmann mosdóvize

az arczbőrt üdév és ruganyossá teszi, s az
arczkenőcs hatását előmozdítja. 1 üveg 50 kr.

Dr. Lehmann arczszappana

kellemes toalette-szappan, állandó használatra.
1 drb 50 kr. (230-7)

Dr. Lehmann rizspora

(Fettpuder.)

a legjobb arczpor, — kitünően tapad s teljesen
ártalmatlan.

1 bádogdoboz 80 kr 1 papirdoboz 50 kr

Összes cikkek fenti törv. bejegyzett véd-
jeggyel vannak ellátva s kaphatók:

Kovács Sandor

gyógyszertárban Nagybecskereken.

Tavaszi
gyógyítás
Nyári
gyógyítás
Őszi
gyógyítás
Téli
gyógyítás.

MOLL SEIDLITZ POR

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altalibajok, gyomorgörcs, gyomorférgés,
nyálk, székrekedés, májbajok, vértolulás, aranyér és a legkülönfélébb női beteg-
ségek ellen. — Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt. — Raktárak az ország
minden nevezetesebb gyógyszerárban. MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari
szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9. — Szétküldés naponta utánvét mellett. Két
doboznál kevesebb nem küldetik. (11-23)

Elismerés MOLL A. urnak Bécsben.

Ülő foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívesen „Isten fizesse meg“-et mondok érte; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel Steinko P. J., lelkes Honnatschlagban.

Csak akkor valódi

ha minden dobozon a gyár-
jegy, egy sas és MOLL
A. sokszorosított czéje
látható.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ

Csak akkor valódi

ha mindegyik üveg MOLL
A. védjegyet tünteti fel és
„A. MOLL“ feliratú óno-
zattal van zárva.

A Moll-féle francia borszesz és só nevezetesen mint fájdalomcsillapító be-
dörzsölési szer köszvény, csúz és a meghülés egyéb következményeinél legime-
retesebb népszerű. — Egy ónozott üveg ára 90 kr. — Fő szétküldés Moll
A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által, Bécs, I, Tuchlauben 9 sz.
Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. Két üvegnél
kevesebb nem küldetik. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláír-
ással és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urnak Bécsben.

Kitünő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagyszerűen működik.
Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok
tartani magamnál. Mély tisztelettel Hornof, lelkes Micholupban.

Nagybecskereken kapható Kellner J., Kovács S., Moczkovcsák D. gyógyszer. és Haidegger Ö. urnakál.

Torontálmegyei Tanügy.

A „Torontál“ melléklete.

Megjelenik minden hó elején és közepén.

1-66 szám.

Olvasóinkhoz.

Több mint nyolczszáz tanító működik megyénkben, több mint nyolczszáz képzett népnevelő küzd és munkálkodik a nemzeti szellem, a művelődés, a kultura terjesztésén e nagy kiterjedésű országrészen, a nélkül, hogy e nagy fontosságú tevékenység csak egyetlen oly organum által is a kellő figyelemben részesítenék, a melynek kizárólagos hivatása volna az iskolatügy körébe vágó mindennemű kérdések megvitatása, a mely alkalmat nyújtana törekvő és tekintélyes tanítókarunknak a pedagogiai tudományok, a szakirodalom művelésére, a mely megyénk speciális viszonyai mellett az oktatásügy szolgálatában állana, a mely e nagyszámú lelkes sereget az érdekközösségben egyesítené, a mely a lakosságnak az iskolatügy iránti érdeklődését fokozni volna hivatott s e mellett hűtükre volna annak az élénk tevékenységnek, annak az elvitazhatlanul rohamosan fejlődő iskolai életnek, a mely — büszkén szeretünk hivatkozni rá — megyénk népoktatásügyét is magával ragadta.

Váltak és vannak ugyan megyénkben itt-ott apró német vagy más nyelven megjelenő ugynevezett tanügyi közlönyök. Ámde ezek csupán egyes vidékek iskolatügyét karolván fel, megyszerte annál kevésbé terjedhettek el, mert nélkülözték ama feltételeket, a melyek által érdekközösségükbe birták volna vonni az egész megyei tanitóság egyetemét, másrészt nem az állam nyelvén jelenvén meg, természetszerű bizalmatlansággal fogadtattak s hivatásukat sem tölthetvén be kellőképen épen olyan hamar szüntek meg, a mily hamar feladásba jutott létezésük.

De hogyan is szolgálhatták volna ezek a nemzeti szellem, a magyar nemzeti kultura ügyét, mikor ezek magasztos ígét nem a haza nyelvén hirdették?

Régen érzett hiányon vél segíteni e lapok kiadója, a midőn egy magyar és minden izében a nemzeti szellem, a nemzeti népoktatás ügyének szolgálatában álló közlönnyel bővíté a „Torontál“ hasábjait.

E hiány nemcsak megyénkben, de egész Délmagyarországban érezhető. Nemcsak nálunk, de a szomszédos Temes és Krassó-Szörény megyében sincs egyetlen egy magyar nyelvű oktatásügyi szemle még ma sem, a midőn a mind a három vármegyére kiterjedő Délmagyarországi tanító-egylet áldásos működésének már huszonhetedik évébe lép.

Nincsen mód tehát, hogy e megyék tanitóságának jogai és érdekei a speciális tanügyi sajtó útján nyerhessenek elintézését, hogy azok, a kik egyazon ügyet szolgálják, akár e tekintetben, akár a szaktudományok aktuá-

lis kérdéseinek megvitatása tekintetében találkozassanak, nincs alkalom, hogy a megye sokféle és soknemű iskoláinak élete a nyilvánosság előtt is bemutatható legyen, a haladó és művelt tanitóság tevékenysége kellő méltánylásban részesüljön.

E hiányokon óhajt segíteni e lapok tanügyi melléklete. Tudjuk azt jól, hogy az ágacska, a melyet ennek megindítása által elültetni óhajtottunk, sokkal gyengébb, semhogy népoktatásügyünk lombos fája mellé támasztékul már most alkalmazhatni lehetne, ámde hisszük, hogy az a lelkesedés, az a kitartó szorgalom, az a fáradságot nem ismerő buzgóság, amelylyel tanitóságunk hivatását szolgálja, talán hamarabb, mint gondolnók, — meg fogja erősíteni, megfogja növeszteni azt úgy, hogy nemsokára hasonló lombos fává fog fejlődni, a melynek gyümölcseit egyaránt élvezhetik úgy a tanítók, mint a tanügy barátai, szóval mindazok, a kik a népoktatásügy szolgálatában állanak. Hisszük hogy a szerény eszközökkel meginduló vállalat idővel utat talál minden néptanítónk szívéhez, a melyben — nincs okunk kételkedni benne — ugyanazok a szent eszmék, ugyanazok a célok lángja lobog, a melyeknek szolgálni óhajtunk.

Kétségszövegbevonhatlan az, hogy egy az egész megye tanügyi életére kiterjedő közlönny csak innét, a megye székhelyéről indulhat ki, honnét az államhatalom, a közigazgatás, a tanügy érdekeit szolgáló minden ténykedés meleg érverése szerteágazik s így bátran intézhetjük szavunkat a fennebb említett elvek szolgálatában. a megnevezett célok elérésére.

Feladatunk — habár egyelőre szűkebb keretben mint óhajtánók, — hogy a magyar nemzeti miveltetés és népoktatás ügyét megyénkben előmozdítsuk, hogy mint fennebb már jeleztük, a tanitóság és az iskolatügy érdekeit szolgáljuk, hogy az iskolai élet körébe vágó minden eseményt figyelemmel kísérjünk, szóval, hogy iskolai életünk minden mozzanatának és egész egyetemének hű tükrei legyünk.

De hogy e cél eléréssük, mindenekelőtt megyénk tanitóságának támogatására van szükségünk. Ezért bizalommal fordulunk hozzájuk a kérelemmel, közöljék velünk mindamaz eseményeket, a melyek iskolájuk körében előfordulnak, keressenek fel bennünket dolgozataikkal, mert szaktudományuk művelése is egyik feladatunkat képezi s hassanak oda, hogy körükben minél hamarabb otthonossá legyen, minél jobban elterjedjen a magyar szót is terjesztő közlönnyünk, mert hiszen jól tudják azt, hogy magyar nemzeti szellem, e szellemen való oktatás a nyelv ismerete nélkül lehetetlen.

Torontálmegye tanitósága nemcsak számbeli, de minden egyéb tekintetben is vezérszerepet visz a Délmagyarországi

tanító-egylet működésében. Ezt a hegemóniát mi nemcsak megőrzendőnek, de fejlesztendőnek véljük. Mondanunk sem kell tehát, hogy a tanítói fiókegyletek működését is kiváló figyelemben fogjuk részesíteni. A „Torontál“ főlapja miként eddig, ezentul is buzgó apostola lesz a tanügyi kérdések és események megbeszélésének; kéthetenként megjelenő mellékletünk azonban egészen speciálisan szenteli hasábjait az iskolatügy szolgálatának, s hogy tanitóságunknak minden tekintetben hasznos utmutatójává, nélkülözhetlen barátjává legyen, közölni fogjuk mindama rendeleteket és intézkedéseket, a melyek ismerete érdekükben áll.

Miként említettük a „Torontál“ és annak most meginduló tanügyi melléklete elválaszthatlan kapcsolatban állanak, s tanügyi mellékletünk külön nem lesz megszerezhető. De ilyetén eljárással nem is érhetnénk el azt a célt, a mely mindenekfelett előttünk lebeg: a magyar nyelvnek, a magyar olvasmányoknak terjesztését.

A megye ez egyetlen napilapjából sűrűn és gyorsan fognak értesülni tanító-előfizetőink is úgy az ország, mint a külföld minden eseményéről, mint a tanügy és iskolai élet összes tevékenységéről. Álljanak tehát oldalunkhoz, hassanak oda, hogy a nagy számban elterjedt idegen nyelvű közlönnyök helyett e nekik inbább megfelelő lapunk rendeltessék meg az iskolai könyvtárak, a tantestületek számára, csakis így érhetjük el kitűzött célunkat, csakis így lesz lehetővé az, hogy e szerény eszközökkel meginduló vállalat minél hamarabb megizmosodjék s mentül előbb fokozott mérvben és terjedelemben álljon amaz érdekek szolgálatában, a melyeket önzetlenül és a legjobb akarattal támogatni kívánunk.

A testi nevelés reformja.

A vallás- és közoktatási m. kir. miniszterium már tavaly erős és nagysikerű akcióit indított meg akkor, a midőn a budapesti országos tornaversenyt rendezte. E verseny eszméje nemcsak az egész fővárost elragadta, de az egész hazában élénk viszhangra talált. Még igen sokaknak emlékezetében él, az a lázas öröm, a melylyel a versenyzők a fővárosba siettek, az a rendkívül kedves kép, a melyet a haza fiatalsága keltett, a midőn intézetünkint, sárt-sorú csoportokban a mesterek vezetése mellett zászlókkal, zeneszóval kivonult a pompás Andrassy-sugaruton a verseny színterére, a melyet közéletünk kitűnőségei, az arisztokracia és az érdeklődők ezrei leptek el. És a versenyek sikerei a sajtóban is élénk viszhangra találtak, habár a rendezés sok kívánni valót hagyott is hátra, a mi azonban csak természetszerű következménye volt a kezdeményezésre kitűzött időrend-kívüli rövidségének.

Az első országos iskolai tornaverseny azonban meghozta a maga tanúságait s a szakminiszterium ezekből kiindulva ismételt tüzetes megbeszélés tárgyává tette az e célból ismételtén egybehívott enkéteken azokat a módozatokat, a melyek egyrészt a versenyek állandóságát, másrészt ama hibák elkerülését célezzák, a melyek az első verseny alkalmával tapasztaltak. Ezen tanácskozmányok folyamán látjuk ama rendeletben, a melyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter f. é. május 31-én 1193. eln. szám alatt adott ki a közvetlen vezetése alatt álló polgári iskolák és tanítóképzők igazgatóinak s a mely következőképen hangzik:

„Tanulóifjúságunk testi nevelése érdekében a múlt 1891. év folyamán kibocsátott rendeleteimben felsoroltam azon okokat, melyek teljesen meggyőztek arról, hogy ifjúságunk szellemi erőinek nagymértékű igénybevételével szemben annak testi kiépítésére az eddiginél nagyobb gond fordítandó. A tavaszi orsz. tornaverseny rendezése csak adatgyűjtés volt a testi nevelés tényleges állapotáról, csak kiindulási alapja a jövő számára megindítandó munkálkodásnak, csak kezdete azon iránynak, melynek meghonosításában a testi nevelés fejlesztése bizonyára hatalmas tényezőt nyújt. Az orsz. versenyek ma még zsenge intézményét tovább fejleszteni kívánván, különös súlyt helyezek arra, hogy az egyes tanintézetek hatóságainak s az érdeklődő közönségnek évenként számot adjanak az ifjúság testi képzettségéről, hogy — úgy állandóan nyilvántartva azon képzettségi fokot, melyet az iskolai tornászok általában elértek, — lehetőségessé váljék az, hogy az időnkint megújuló orsz. tornaversenyek programja az egyes tanintézetek által elért mindenkor eredményeknél alkalmasabbak.

Erendelem e végből, hogy a vezetése alatt álló tanintézet a rendezés előadások után június havában évenként intézeti tornaversenyt rendezzen, mely egyszersmind a tanintézet nyilvános tornavizsgálata leendő.

Hogy pedig ezen intézeti tornaverseny méltó előkészítője legyen az orsz. versenyeknek, szükségesnek tartom, hogy a tanintézetek versenyeket egységes elvek szerint rendezzék s erre nézve a szükséges utasításokkal a központból láttassanak el.

Vezérelvül tekintendő e versenyek programjainak megállapításánál az, hogy abba oly közös és versenygyakorlatok vétessenek fel, a melyek az iskolai tornászok természetesen egymásutánjában a rendezés — tehát a tanulók zömének nem szokatlan — gyakorlatok sorába tartoznak. A szóban forgó intézeti tornaversenyek programjára vonatkozólag követendő utasításul szolgáljon a következő sorrend:

1. Felvonulás: A növendékek az intézetből zászló alatt, esetleg doboszó mellett kettős rendszlopban vonulnak ki a verseny színhelyére. E célra mindenesetre tágas, alkalmas, szabad tér jelölendő ki, a minőt az intézet igazgatóságának megkeresésére remélhetőleg minden város készséggel bocsátandó az iskola rendelkezésére.

2. Katonai rendgyakorlatok: A katonai gyakorlatok lehetőleg osztályonként s a növendékek korához és értelmi fejlettségéhez képest a középiskolai utasításokban foglalt anyagokban mutatandók be.

3. Szabadgyakorlatok: A szabad gyakorlatokat — megfelelő soronnyitással, — mind a négy osztály egy-egy oszlopban, ugyanegy ütemre egyöntetűen végzi. A felső osztályok esetleg súlyzóval, vasbottal, buzogánnyal végzett gyakorlataikat mutatják be.

4. Ha a vizsgálati verseny színhelye nem volna felszerelve: odaszállítandók az iskola hordozható tanzerei. A vizsgálat lehetőleg egy mutassa be a szereken való tornázást, a mint az évköszben tanított: az alsó 4 osztályt, mint osztálytornázást, a felsőket

csapatokban. Ez mintegy 20—30 percet vesz igénybe.

5. Játék. Az egyes osztályok a tornater más más tagjában fel órát száznak egy-egy társasgyakorlatra, pl. kötél húzás, tömeg-tömeg ellen, lapda, vagy az illető vidéket jellemző játékokra.

6. Verseny. Módot kell nyújtani arra, hogy a versenyekben a kevésbé kiváló tornászok, a középszerűek is élénken részt vegyenek. Az osztályok a testgyakorlat következő fajaiban versenyeznek:

I—II. osztály: 100 m futás és ha póznasor áll rendelkezésre, mászás.

III—IV. osztály: 100 m futás, mászás, távolra és magasra ugrás.

V—VI. osztály: kötélmászás 150 m futás, esetleg akadályllyal, távolra és magasra ugrás, 10 kilogrammos vas dobása távolra és magasra. Esetleg kopjajvetés.

VII—VIII. osztály. Gyakorlatok lovon, korláton, nyújtón, szigoruan csak a középiskolai utasítások keretén belül. 150 m futás, távolra és magasra ugrás deszka nélkül, ruddal ugrás, kopjajvetés, 10 kilós vas dobása.

A versenyeket a tornatanár jelöli ki. A versenybizottságok az igazgató, a tornatanár s az intézetnek egy tanára alkotja. A győztesek elismerő okiratot kapnak, mely az igazgató és a tornatanár aláírásával látható el.

A verseny ideje — amennyiben az a tanulók nagy számánál fogva kívánatosnak látszik — lehetőleg úgy állapíttassék meg, hogy a középiskolák alsó négy osztálya együtt egyetlen délután, felső osztályok pedig másik délután versenyezzenek.

A tanító-képző intézetek növendékei, miután tornaanyaguk kapcsolatban áll a tornatanítás módszerének elsajátításával is, e versenyen vagy vizsgálaton vezetni fogják az intézetük mellett fennálló gyakorló iskolák tanulóinak tornázását. A versenyt vezető tornatanároknak rend és fegyelm dolgában segédkezést nyújtanak az elméleti tárgyak tanárai. Az iskolaorvos jelenléte szintén megkívánatik. A növendékek lehetőleg egyforma ingben és sapkával jelennek meg a versenyen, melyre a tanulók hozzátartozói, a hatóságok s általában az érdeklődő közönség meghívandók.

A tornavizsgálat lefolyása az iskola évi értesítőjében ismertetendő, a győztesek és elért eredmények pontos felsorolásával. Végül idezárom a versenygyőztesek közt kiosztandó elismerő okiratokat s a verseny lefolyásának feltüntetésére szolgáló rovatot isvet, melynek egyik kitöltött példánya az iskola irattárában őrzendő, másika pedig a rendezés szolgálati uton ide felterjesztendő.

Budapest, 1892. május hó 31. én.

Gróf Csaky

E rendelet utolsó pontjában érintett elismerő okirat igen díszes színezett karton lap s a következőket tartalmazza:

Elismerő okirat

18 . . . évi június hó én tartott tornaversenyen

. osztálybeli tanulót a versenybíróóság győztesnek ítélte, s erről a tanintézet nevezettnek eszen elismerő okiratot kiadta.

Kelt

igazgató.

tornatanár.

Bizonnyal sok gyermeki szívnek fognak emez elismerő okiratok örömet és lelkesedést, de sőt mindenkorra megbecsülhető emléket szerezni s a miniszteri rendelet a tornászok és a testi nevelés ügyét is egy jelentékeny lépéssel viszi előbbre.

Ámde kell, hogy az a kihatás, a melyet e rendelkezés létrehozni hivatott, ne csak a csekély számú polgári iskola körében maradjon, de kiterjedjen népiszkolákra is. Sőt mondhatnók, hogy a testgyakorlás ügye épen népiszkolákban a legfontosabb, nemcsak azért, mert a polgári és középiskolák tanuló ifjúsága innét kerül ki, hanem fő

ként azért, mert a nép söme innét közvetlenül az életbe lép s azok a viszonyok, a melyek között él, épen nem alkalmasak a testi erők arányos fejlesztésére. Messze vezetne mindazoknak az igazán szomorú körülményeknek ecsetelése, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy mire a nép fia a katonai mérték alá kerül, ijeszítő mérvű elcsatnyulást tanusít.

A tornászok ügye tehát már a népiszkolákban teljes mértékben és szigorral felkarolandó.

Lássuk csak, hogyan áll ez az ügy most.

A miniszteri tauterv a népiszkolai tanítványok közé sorolja ugyan a tornászokat, de az erre szánt csekély idő jóformán karba vész olyan körülmények miatt, a melyeknek nem volna szabad zavarólag fellépniök.

Igy igen sok helyütt hiányzik nálunk a tornater, hiányzanak a tornaszerek. Hogyan tanítsák tehát néptanítóink e hiányok mellett kellőképen a tornászot, ha a legjobb igyekezettel vannak is a tornászok ügye iránt?

Első teendő lenne tehát az, hogy minden iskola vagy legalább minden község megalkossa egy-egy tágas, egészséges helyen fekvő tornateret, hogy azt a szükséges tornaszerekkel felszerelje, gondoskodjék róla, hogy e tornaszerek jó karban tartassanak.

A második kötelesség a tanító vállaira nehezu. A nyári hónapokban a tanító, ha meg vannak a kellő eszközök, e tekintetben könnyen boldogul, de mit tehet télen ott, ahol fedett tornacsarnok nem áll rendelkezésre? Ugy tudjuk, hogy megyékben alig három helyen van ily földt tornacsarnok. Elengedhetlen tehát, hogy tanítóink megtalálják a legalkalmasabb módozatokat arra nézve, hogy a tél folyamán osztályukban az u. n. szobatornászot gyakorolják. Erre nézve paedagogiai folyóiratainkban megtalálják a kellő utbaigazításokat. Igaz, hogy a szobatornászok értéke messze elmarad attól, a mit a szabadban való tornászok képvisel, de ezt sem szabad kicsinyleni, mert minden esetre mégis jobb a hosszú téli évszak alatt legalább valamit tenni, mint annak elmulását tétlenül nézni.

A nyári tornászoknak sem szabad korlátoztnak lennie. Ma már nem csupán a szorgorlatok képezik a tornászok egyedüli ödiomát, sőt sokkal fontosabbak az u. n. katonai és szabadgyakorlatok, a a tornajátékok (kötélhuzás, várostromlás) és a verseny (futás, mászás stb.) Nem szabad megfeledkezni a tanítóknak az iskolai játékokról sem, a melyek a tornaoktatásban változatosságot s ez által annak megkedvelésére ingert is rejtenek magukban. Csak az imént jelent meg Kiss Áron dr. budapesti paedagogiumi tanárnak „Az iskolai játékok könyve” című nagybecsű munkája, a melynek egy iskolából sem volna szabad hiányoznia s a mely e tekintetben bő tájékozást nyújt.

Es ha a tornászok eként gyakoroltatik, akkor minden népiszkolában lehet épen úgy versenyeket rendezni a tanév végén, mint a hogy a bemutatott rendelet a polgári iskoláknál célozta e magasabb szempontokat szolgáló versenyeket. Természetesen, hogy elismerő oklevelek is ép ugy osztálatók lennének a népiszkolák tornaversenyén.

Nagyfontosságú ügy ez, a melynek sikere tanítóink kezében van.

KÖZLEMÉNYEK.

— Ajánlott munka. Vallás és közoktatási m. kir. miniszter f. évi június hó 11-én 25,467 szám alatt kelt rendeletével a következő című kiváló írók közreműködésével most megjelent művet: „Koronázási emlékkönyv” szerkesztették Kovács Dénes dr. és Sziklay János dr. Budapesten. Ára 1 frt. — a tanintézetek ifjúsági könyvtárai számára beszerzés végett ajánlotta.